

Dato: 04-08-2021
J. nr.: 2021-068962
Dok.nr.:

POLITIOMRÅDET
NATIONAL
EFTERFORSKNINGS-
AFDELING

Notat om efterforskningen af en sag om omfattende seksual afpresning via digitale medier (Operation sextortion)

1. Indledning

Ved Retten i Esbjergs dom af den 9. december 2020 blev en på daværende tidspunkt 22-årig mand idømt 6 års fængsel bl.a. for systematisk i en periode på over tre år fra 2016 til 2019 via digitale medier at have begået strafbare forhold af seksual karakter mod 170 piger primært i alderen 13-17 år. En betydelig andel af forholdene blev anmeldt løbende til politiet i gerningsperioden, uden at gerningsmanden blev pågrebet. Justitsministeriet har derfor anmodet Rigspolitiet om at redegøre for forløbet af efterforskningen i sagen. Der henvises i den forbindelse til justitsministerens besvarelse af 29. juni 2021 af spørgsmål nr. 1226 fra Folketingets Retsudvalg.

Det foreliggende notat indeholder en kort beskrivelse af de centrale strafbare forhold, herunder sextortion og de metoder, som gerningsmanden anvendte (afsnit 2). Notatet indeholder endvidere en overordnet beskrivelse af de anmeldelser, som politiet har modtaget i sagen, samt en nærmere beskrivelse af sagsforløbet primært hos Syd- og Sønderjyllands Politi, hvis efterforskning og koordinering af sagen førte til anholdelsen af gerningsmanden (afsnit 3). Herudover er der redegjort for de efterforskningsmæssige udfordringer i sagen (afsnit 4) samt nyere og kommende relevante initiativer på området (afsnit 5 og 6). Endelig indeholder notatet en vurdering af, om der på baggrund af erfaringerne fra den omhandlede efterforskning er behov for yderligere tiltag, der kan bidrage til at sikre, at der fremover i lignende sager i videst muligt omfang sker en tilstrækkelig og rettidig koordination og efterforskning på tværs af politikredsene (afsnit 7).

Til brug for udarbejdelse af notatet er der indhentet bidrag fra Syd- og Sønderjyllands Politi, som i den forbindelse bl.a. har gennemgået bilagene i samtlige de anmeldte forhold. Herunder er det undersøgt, hvilke bilag og oplysninger der var til rådighed for politiet på anmeldelsestidspunktet, ligesom det er sammenholdt med, om der senere tilgik yderligere oplysninger, der ændrede på gerningsindholdet.

2. De strafbare forhold

Sagen har i politiet og medierne været omtalt under navnet "Operation sextortion". Sextortion, der er sammentrækning af ordene "sex" og det engelske ord "extortion" (på dansk "afpresning"), indebærer, at gerningsmanden truer med at offentliggøre billeder eller videoer af forurettede, hvor forurettede optræder nøgen eller i en seksuel situation. Gerningsmanden kræver typisk, at den forurettede sender penge, billeder eller videoer af sig selv – ofte af mere grænseoverskridende seksuel karakter, end de billeder, som gerningsmanden truer med at offentliggøre – eller at den forurettede mødes med gerningsmanden for at have sex.

Handlinger, der betegnes som sextortion, kan udgøre forskellige strafbare forhold. Det fremgår således også af Retten i Esbjergs dom, at gerningsmanden i forbindelse med sagen er fundet skyldig i overtrædelse af flere forskellige straffebestemmelser.

Ved dommen blev gerningsmanden bl.a. dømt for ulovlig tvang ved i adskillige tilfælde at tvinge piger og unge kvinder til at sende nøgenbilleder eller lignende samt sende billeder og videoer, hvor de berørte sig selv uden på kønsdelen. Tvangen blev udøvet gennem trusler om at offentliggøre enten intime oplysninger om eller nøgenbilleder eller billeder af seksuel karakter af den forurettede. Gerningsmanden blev endvidere dømt for andet seksuelt forhold end samleje under trussel om vold og tvang (i flere tilfælde med et barn under 15 år) ved på samme måde at tvinge eller forsøge at tvinge de forurettede til bl.a. at udføre seksuelle handlinger på dem selv ved indførsel af en finger og/eller genstande i kønsdelen eller anus og sende billeder eller videoer heraf til sig. Derudover blev gerningsmanden i et tilfælde dømt for voldtægt og andet seksuelt forhold end samleje ved anvendelse af tilsvarende trussel, ligesom han overfor samme forurettede blev dømt for vidnetrusler. Endelig blev gerningsmanden dømt for trusler, besiddelse og deling af børneporno, blufærdighedskrænkelser.¹

Gerningsmanden fik kontakt med de forurettede via sociale medier som f.eks. Yubo, der særligt er brugt af teenagere. Den efterfølgende afpresning af de forurettede foregik primært via Snapchat, hvor gerningsmanden anvendte en række falske profiler med forskellige, almindelige danske navne, f.eks. Anders Hansen eller Jonas Hansen.

I den indledende kontakt til de forurettede anvendte gerningsmanden fem forskellige metoder, som i dommen kaldes 1) "sixpack for røv", 2) "penge for billede af røv", 3) "personlig træner", 4) "intime samtaler" og 5) "medlidenhedskortet". Ved den første og anden metode tilbød gerningsmanden henholdsvis at sende billeder af sin "sixpack" eller at overføre penge, hvis forurettede sendte et billede af sin bagdel. Ved den tredje metode oplyste gerningsmanden, at han var personlig træner, og at den forurettede skulle sende billeder af sin krop, herunder billeder af sin

¹ Gerningsmanden er dømt for overtrædelse af bl.a. følgende bestemmelser: Straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, § 225 jf. § 216, stk. 1, nr. 1 og nr. 2, og § 222, stk. 2, jf. stk. 1, til dels jf. § 21, § 232 til dels jf. § 21, § 235, stk. 1 og stk. 2, § 260, stk. 1, nr. 1, til dels jf. § 21, § 266 og § 123, stk. 1.

bagdel, hvis gerningsmanden skulle hjælpe med et træningsprogram. Ved den fjerde metode stillede gerningsmanden intime spørgsmål om den forurettedes sexliv, og ved den femte metode vandt gerningsmanden den forurettedes tillid ved at fortælle historier om, at han f.eks. var blevet voldtaget. Hvis den forurettede skrev intime oplysninger eller sendte intime billeder af sig selv, gemte gerningsmanden oplysningerne og/eller billederne og anvendte dem efterfølgende til at afpresse pågældende for bl.a. at få flere billeder eller videoer af forurettede. De forurettede sendte som regel de intime oplysninger og billeder på Snapchat, som er kendetegnet ved, at billeder mv. ikke gemmes i app'en. Gerningsmanden gemte imidlertid billederne ved bl.a. at tage skærmbilleder på sin mobiltelefon eller ved med sin iPad at tage billeder af skærmen på mobilen.

3. Det tidsmæssige forløb i sagen

3.1. Indgivne anmeldelser

De pådømte forhold i straffesagen omfatter 170 forurettede piger og unge kvinder, og forholdene har fundet sted i perioden fra begyndelsen af 2016 til den 2. april 2019, som er dagen før, gerningsmanden blev anholdt.

Det fremgår af Syd- og Sønderjyllands Politis sagsmateriale, at 68 af de forurettede eller deres pårørende anmeldte forholdene til politiet i perioden fra februar 2016 til den 2. april 2019. Den sidste anmeldelse, der vedrørte voldtægtsforholdet i sagen, blev indgivet i august 2019, dvs. efter gerningsmanden var pågrebet. De øvrige 101 forurettede har Syd- og Sønderjyllands Politi identificeret i forbindelse med efterforskningen af sagen, hvilket er nærmere beskrevet nedenfor, jf. afsnit 4.

Ud fra de oplysninger, som Rigspolitiet er i besiddelse af, kan det konstateres, at de 69 forurettede har indgivet anmeldelse til politiet i følgende år:

- 2016: To anmeldelser fordelt på to politikredse
- 2017: Fire anmeldelser fordelt på fire politikredse
- 2018: 41 anmeldelser fordelt på 12 politikredse
- 2019: 22 anmeldelser fordelt på syv politikredse.

Hovedparten af de 69 anmeldelser er indgivet ved, at de forurettede eller deres pårørende henvendte sig hos politikredsene enten ved personligt fremmøde, telefonisk henvendelse eller skriftlig henvendelse. I 13 tilfælde er der indgivet anmeldelse ved anvendelse af anmeldelsesportalen på politi.dk, heraf to i 2017, fire i 2018 og syv i 2019.

NC3, der er en del af Rigspolitiet og har ansvaret for visitation af anmeldelser om digitale sexkrænkelser, overgreb mod børn på nettet, grooming og sextortion indgivet via politi.dk, har inden videresendelse til politikredsene foretaget sagsskridt og eventuelt indledende efterforskningsskridt i disse sager, herunder indhentelse af oplysninger hos det anvendte sociale medie samt undersøgelse af, om f.eks. det anmeldte profilnavn i forvejen er registreret i politiets systemer. En sag blev videresendt til LCiK (Landsdækkende Center for It-relateret økonomisk Kriminalitet),

idet det anmeldelsen blev vurderet som en sag om pengeafpresning udøvet gennem en masseafpresningsmail. Denne anmeldelse blev efterfølgende fordelt til en politikreds til videre efterforskning.

3.2. Efterforskningen

I det følgende er der redegjort for forløbet af efterforskningen i sagen. Der er taget udgangspunkt i Syd- og Sønderjyllands Politis efterforskning, som var afgørende for den samlede afdækning af gerningsmandens seksuelle forbrydelser.

Den første anmeldelse, som Syd- og Sønderjyllands Politi modtog i sagen, blev indgivet i juni 2016 og vedrørte en 15-årig pige. Det fremgik af oplysninger på anmeldelsestidspunktet, at en uidentificeret gerningsmand på Snapchat havde bedt pigen om at sende billeder af bl.a. hendes bryster og kønsdel. Gerningsmanden skrev til pigen, at han ikke ville dele noget, så længe hun gjorde, som han sagde. Det bemærkes, at gerningsmandens beskeder til forurettede ikke havde en ordlyd, der var enslydende med andre trusselsbeskeder i sagskomplekset. Politiet modtog ved anmeldelsen oplysninger om det profilnavn, som gerningsmanden havde anvendt. Politiet vurderede på grundlag af de foreliggende oplysninger, at der var tale om en anmeldelse om blufærdighedskrænkelse.

Syd- og Sønderjyllands Politi indledte efterforskning i sagen, herunder flere afhøringer af forurettede. Politikredsen henlagde sagen i december 2016 i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, idet politikredsen fandt, at videre efterforskning ikke ville føre til, at politiet kunne identificere og sigte en gerningsmand. Efterforskningen blev efterfølgende genoptaget, og gerningsmanden blev ved byretsdommen i 2020 i dette forhold fundet skyldig i forsøg på ulovlig tvang via Snapchat.

I maj 2017 modtog Syd- og Sønderjyllands Politi endnu en anmeldelse, som politikredsen indledningsvist vurderede at vedrøre blufærdighedskrænkelse og ulovlig tvang. Det fremgik af oplysninger modtaget på anmeldelsestidspunktet, at en uidentificeret gerningsmand på Snapchat havde truet en 12-årig pige med, at han ville offentliggøre billeder, som pigen tidligere havde sendt til ham, hvis han ikke modtog nøgenbilleder af hende samt video, hvor hun indførte en finger eller blyant i anus. Der blev i forbindelse med anmeldelsen oplyst et profilnavn, som var et andet end i sagen fra 2016, og den anvendte trusselsbesked indeholdt nogle enkelte formuleringer, som senere genkendes i en trusselsbesked, som gerningsmanden anvendte flere gange. Profilnavnet og trusselsbeskeden blev ikke på anmeldelsestidspunktet gjort søgbare i politiets sagsstyringssystem.

Syd- og Sønderjyllands Politi indledte efterforskning i sagen og foretog bl.a. afhøring af forurettedes far og forurettedes venindes mor. Politikredsen forsøgte endvidere at identificere gerningsmanden ved bl.a. i midten af 2017 via en international retshjælpsanmodning til USA at iværksætte indhentelse af oplysninger om profilen fra Snapchat. Politikredsen modtog i juli 2018 fra Snapchat oplysninger om IP-adresser, men det var imidlertid ikke muligt via relevante internetudbydere at identificere, hvem der kunne have anvendt IP-adresserne, idet udbyderne oplyste, at de ikke længere var i besiddelse af oplysninger om IP-adresserne tilbage fra maj 2017. Sagen blev i september 2018 henlagt under henvisning til, at videre efterforskning ikke ville føre til, at politiet kunne identificere og sigte en gerningsmand.

Efterforskningen blev sidenhen genoptaget, og gerningsmanden blev ved byretsdømmen fundet skyldig i andet seksuelt forhold end samleje under tvang med et barn under 15 år samt ulovlig tvang via Snapchat, begge til dels som forsøg.

I april 2018 modtog Syd- og Sønderjyllands Politi yderligere en anmeldelse, som politiet vurderede vedrørte forsøg på uberettiget videregivelse af meddelelser og billeder af en andens private forhold, jf. straffelovens § 264 d. Det fremgik af anmeldelsen, at en uidentificeret gerningsmand på Snapchat havde truet en 15-årig pige med, at hvis hun ikke sendte billede af sin kønsdel, ville han offentliggøre billeder, som hun tidligere havde sendt til gerningsmanden.

Ved anmeldelsen modtog politiet oplysninger om det anvendte profilnavn, som også her var et andet profilnavn end ved de tidligere sager. Den anvendte trusselsbesked var tæt på, men ikke identisk med den ordlyd, som efterfølgende viste sig at blive anvendt af gerningsmanden i andre sager. Profilnavnet blev registreret i sagen, så det var søgbart, hvorimod trusselsbeskeden ikke var gjort søgbar.

Politiet indledte efterforskning i sagen, herunder afhøring af forurettede. Sagen blev henlagt i september 2018 i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, idet politikredsen vurderede, at det ikke var muligt at identificere gerningsmanden. Efterforskningen blev efterfølgende genoptaget, og gerningsmanden blev ved byretsdømmen fundet skyldig i forsøg på ulovlig tvang og blufærdighedskrænkelser via Snapchat.

Den 1. maj 2018 blev der via anmeldelsesportalen på politi.dk indgivet en anmeldelse, hvoraf det fremgik, at en uidentificeret gerningsmand ville offentliggøre tidligere fremsendte billeder, hvis den forurettede ikke sendte nye billeder til gerningsmanden. NC3 registrerede denne anmeldelse som en sag om afpresning efter straffelovens § 281, selv om der ikke oplysninger om en økonomisk forbrydelse.

Trusselsbeskeden, der var næsten enslydende med trusselsbeskeder i andre sager med samme gerningsmand, blev ikke gjort søgbar i POLSAS. NC3 anmodede i denne sag Yubo om oplysninger vedrørende den profil, som fremgik af anmeldelsen. I midten af maj 2018 modtog NC3 oplysninger om den pågældende profil og en række andre forskellige danske drengenavne, der alle havde ét telefonnummer tilfælles. På den baggrund var det muligt for NC3 at berige sagen med oplysninger om identiteten på en kvinde, der var registreret med telefonnummeret, samt oplysninger om identiteten på kvindens søn, der var tilmeldt samme adresse som kvinden. Pågældende blev senere identificeret som gerningsmanden. NC3 fordelte sagen til Nordsjællands Politi i slutningen maj 2018, idet der skulle ske yderligere efterforskning, herunder afhøring af forurettede, der havde bopæl i Nordsjælland. I medio juni 2018 visiterede Nordsjællands Politi sagen til "afventer ressourcer". Efterforskning blev påbegyndt i november 2018, og forholdet blev i slutningen af januar 2019 overdraget til Syd- og Sønderjyllands Politi, idet den mulige gerningsmand havde bopæl i den politikreds. Gerningsmanden blev ved byretsdømmen fundet skyldig i forsøg på ulovlig tvang og blufærdighedskrænkelser via Snapchat.

I august 2018 blev der indgivet en anmeldelse via anmeldelsesportalen på politi.dk, hvoraf det fremgik, at en uidentificeret gerningsmand ville offentliggøre tidligere

fremsendte billeder, hvis den forurettede ikke sendte nye billeder til gerningsmanden. NC3 registrerede anmeldelsen som en sag om afpresning efter straffelovens § 281, selv om der ikke var oplysninger om en økonomisk forbrydelse.

I slutningen af september 2018 fordelte NC3 sagen til Syd- og Sønderjyllands Politi under henvisning til, at forurettede havde bopæl i politikredsen. Sagen blev i oktober 2018 sendt videre til Sydøstjyllands Politi, idet Syd- og Sønderjyllands Politi erfarede, at politikredsen efterforskede en lignende sag, hvor samme profilnavn på Snapchat indgik. I 2019 under den efterfølgende varetægtsfængsling af gerningsmanden blev begge sager forankret hos Syd- og Sønderjyllands Politi med henblik på inddragelse i det samlede sagskompleks. Gerningsmanden blev ved byretsdommen for forholdet, der var anmeldt i august 2018, fundet skyldig i forsøg på ulovlig tvang, blufærdighedskrænkelser og trusler.

I november 2018 modtog Syd- og Sønderjyllands Politi to anmeldelser, som begge på anmeldelsestidspunktet blev journaliseret som blufærdighedskrænkelser. I den ene sag modtog politiet på anmeldelsestidspunktet oplysninger om, at gerningsmanden havde truet en pige på 14 år med offentliggørelse af billeder, hvis hun ikke indførte genstande i bl.a. sin kønsdel. I den anden sag, som vedrørte en pige på 16 år, var der ligeledes fremsat trusler om offentliggørelse af billeder, hvis pigen ikke sendte billeder eller film, hvor hun f.eks. var sammen med en anden pige eller anvendte en genstand på sin kønsdel.

I den ene sag var der anvendt en trusselsbesked, som var enslydende med andre trusselsbeskeder i sagskomplekset, og som var gjort søgbar i POLSAS. Der var anvendt det samme profilnavn i de to sager, ligesom der i den ene sag var anvendt yderligere et profilnavn. Profilnavnene, der var gjort søgbare i POLSAS, var ikke blevet anvendt i forbindelse med de tidligere anmeldelser hos politikredsen.

I slutningen af november 2018 iværksatte Syd- og Sønderjyllands Politi efterforskningskridt med henblik på at indhente oplysninger vedrørende de to profilnavne på Snapchat (jf. nærmere herom nedenfor under 1. februar 2019). Gerningsmanden blev ved byretsdommen fundet skyldig i andet seksuelt forhold end samleje under tvang via Snapchat.

I begyndelsen af januar 2019 modtog Syd- og Sønderjyllands Politi endnu en anmeldelse, hvor en 13-årig pige var blevet truet med offentliggørelse af billeder, som pigen tidligere havde delt med gerningsmanden. Sagen blev på dette tidspunkt journaliseret som uberettiget videregivelse af billeder.

I denne sag havde gerningsmanden anvendt en trusselsbesked, hvis ordlyd var enslydende med andre trusselsbeskeder i sagskomplekset, ligesom gerningsmanden havde anvendt det andet af profilnavnene fra anmeldelserne i november 2018. Forholdet blev inddraget i politikredsens samlede efterforskning mod gerningsmanden, der ved byretsdommen blev fundet skyldig i forsøg på andet seksuelt forhold end samleje under tvang med en pige under 15 år via Snapchat.

Ligeledes i begyndelsen af januar 2019 sendte NC3 to anmeldelser til henholdsvis Sydøstjyllands Politi og Bornholms Politi med henblik på videre efterforskning, herunder afhøring af de forurettede, der havde bopæl i de pågældende politikredse. Anmeldelserne var indgivet på politi.dk og vedrørte samme profilnavn. NC3 gjorde begge politikredse opmærksomme på, at NC3 på samme tidspunkt havde sendt en anmeldelse med samme profilnavn til den pågældende anden kreds.

Den 1. februar 2019 modtog Syd- og Sønderjyllands Politi fra NCMEC² oplysninger om de to profiler på Snapchat, der indgik i anmeldelserne fra november 2018. Der var tale om oplysninger om *en* IP-adresse vedrørende den ene profil og *en* anden IP-adresse vedrørende den anden profil.

På baggrund af en kendelse om edition afsagt den 7. februar 2019 indhentede Syd- og Sønderjyllands Politi oplysninger om, hvilke telefonnumre der havde benyttet IP-adresserne. Den ene IP-adresse viste sig at være anvendt af 1.635 telefonnumre, mens den anden IP-adresse var anvendt af 2.119 telefonnumre. Ved at sammenholde telefonnumrene var der tre telefonnumre, der gik igen ved begge IP-adresser, og det ene af de tre telefonnumre var kendt i forbindelse med den sag, der i maj 2018 blev anmeldt via politi.dk og fordelt til Nordsjællands Politi, der herefter i slutningen af januar 2019 overdrog sagen til Syd- og Sønderjyllands Politi.

Syd- og Sønderjyllands Politi erfarede i begyndelsen af 2019, at der i andre politikredse pågik efterforskning vedrørende profilnavne, som indgik i sager hos Syd- og Sønderjyllands Politi. Desuden blev det klart for Syd- og Sønderjyllands Politi, at en fællesnævner i flere sager var en anvendt trusselsbesked med en enslydende eller næsten enslydende tekst.

Syd- og Sønderjyllands Politi indledte herefter i af februar 2019 en koordineret efterforskning og indsamlede sager fra de øvrige politikredse. Enkelte af disse sager var forud for fremsendelsen til Syd- og Sønderjyllands Politi blevet henlagt under henvisning til, at gerningsmanden ikke kunne identificeres, men størstedelen af de modtagne sager var fortsat verserende.

I slutningen af marts 2019 fordelte NC3 endnu en anmeldelse fra politi.dk til Syd- og Sønderjyllands Politi. NC3 iværksatte i den forbindelse indhentelse af oplysninger om et profilnavn forbundet med anmeldelsen. Politiet modtog oplysninger fra Yubo om, at det omhandlede profilnavn samt fem øvrige profilnavne havde ét telefonnummer tilfælles. På den baggrund blev der udfundet identitetsoplysninger på en mand, der var registreret med telefonnummeret, samt identitetsoplysninger på mandens søn, som efterfølgende viste sig at være gerningsmanden.

NC3 fordelte endvidere i slutningen af marts 2019 to yderligere anmeldelser til Syd- og Sønderjyllands Politi, da modus i sagerne var det samme som i den førnævnte sag.

² NCMEC er en amerikansk non-profit organisation, der bl.a. arbejder for at reducere seksuel udnyttelse af børn, og som derfor driver en centraliseret cybertip-linje, hvor det bl.a. er muligt at oplyse om børnepornografisk materiale. NCMEC videresender herefter oplysningerne til Europol, hvis tippet har relation til lande, der deltager i Europol. NC3 modtager på den baggrund flere tusinde tips om året fra Europol.

På dette tidspunkt under efterforskningen vurderede Syd- og Sønderjyllands Politi, at der forelå tilstrækkeligt med beviser for, at gerningsmanden stod bag flere forhold. Derfor foretog Syd- og Sønderjyllands Politi anholdelse af gerningsmanden den 3. april 2019. I den forbindelse blev gerningsmandens hjem ransaget, og der blev bl.a. sikret en mobiltelefon, en iPad og to computere.

Den 4. april 2019 blev gerningsmanden varetægtsfængslet. Efterforskningen under varetægtsfængslingen førte bl.a. til, at Syd- og Sønderjyllands Politi vurderede, at flere af de anmeldte forhold udgjorde en overtrædelse af straffelovens § 225 (andet seksuelt forhold end samleje), ligesom den anmeldelse om voldtægt som politikredsen modtog i august 2019 blev knyttet til sagen.

I den efterfølgende fase i efterforskningen blev der bl.a. foretaget udlæsning og undersøgelse af indholdet af gerningsmandens mobiltelefon og iPad. Dette førte til, at flere Snapchat profiler kunne knyttes til gerningsmanden. Herved udfandt Syd- og Sønderjyllands Politi yderligere anmeldte sager i forskellige politikredse, som herefter blev overdraget til politikredsen, således at efterforskningen på dette tidspunkt omfattede 69 forurettede, der var omfattet af anmeldelser indgivet til politiet.

Endvidere identificerede Syd- og Sønderjyllands Politi yderligere ca. 230 piger/unge kvinder, der havde været i kontakt med gerningsmanden. Størstedelen af disse personer blev fundet på baggrund af billeder fra gerningsmandens beslaglagte mobiltelefon og iPad, som bl.a. var skærmbilleder af materiale, der havde været sendt via Snapchat, eller optagelser af telefonens skærm indeholdende billeder, videoer og korrespondance med pigerne og de unge kvinder. Syd- og Sønderjyllands Politi gennemgik i den forbindelse mere end 31.000 billeder og 1.100 videoer på gerningsmandens telefon og iPad. De ca. 230 muligt forurettede blev herefter alle afhørt af politiet.

Sagen blev den 20. august 2020 overdraget til anklagemyndigheden, der vurderede, at der bevismæssigt var grundlag for at rejse tiltale for strafbare forhold begået mod i alt 170 piger og unge kvinder. Der blev rejst tiltale i sagen den 9. september 2020.

Den 20. oktober 2020 blev der indledt hovedforhandling ved Retten i Esbjerg. Den 9. december 2020 blev gerningsmanden idømt 6 års fængsel. Gerningsmanden blev endvidere i 5 år fra endelig dom forbudt gennem internettet eller et lignende system til spredning af information at søge at kontakte børn under 18 år, der ikke kender ham.

Gerningsmanden blev varetægtsfængslet efter dom og afsoner på nuværende tidspunkt sin straf.

4. Vurderingen af efterforskningen i sagen

4.1. Indledning

I perioden fra februar 2016 til august 2019 blev der som nævnt indgivet 69 anmeldelser til politiet, der efterfølgende viste sig at vedrøre samme gerningsmand. Rigspolitiet kan konstatere, at politiet i hvert fald fra maj 2018 var i besiddelse af identitetsoplysninger på en person (gerningsmanden), som ved efterforskning vurderes at kunne have ført til opklaring på et tidligere tidspunkt af i hvert fald ét forhold, der var anmeldt digitalt på politi.dk, og som indledningsvist blev forankret i Nordsjællands Politi. Dette forhold blev i første omgang ikke efterforsket pga. manglende ressourcer i Nordsjællands Politi, og politikredsen indledte således først efterforskning i sagen i slutningen af 2018, og efterfølgende blev sagen overdraget til Syd- og Sønderjyllands Politi.

Selv om det er Rigspolitiets vurdering, at det omhandlede forhold, der verserede i Nordsjællands Politi, kunne have været opklaret tidligere, er det ikke muligt for Rigspolitiet at vurdere, om Nordsjællands Politi ved en tidligere iværksat efterforskning kunne have konstateret en sammenhæng mellem de anmeldelser, der på daværende tidspunkt var indgivet til politikredse. Det er dog muligt, at Syd- og Sønderjyllands Politi kunne have konstateret en sammenhæng i de anmeldte sager, hvis sagen fra Nordsjællands Politi hurtigere var videresendt til denne politikreds. Det kan heller ikke udelukkes, at andre politikredse på et tidligere tidspunkt ved en efterforskning kunne have konstateret en sammenhæng mellem anmeldelserne. I den forbindelse skal Rigspolitiet navnlig bemærke, at gerningsmanden begik krænkelse ved anvendelse af mange forskellige opdigtede navne og falske profiler på sociale medier tilknyttet udenlandske platforme. Denne fremgangsmåde vurderes at have gjort det vanskeligere at identificere sammenhænge mellem de enkelte anmeldelser, men samtidig har bl.a. politiets registreringspraksis, hvor bl.a. anvendte profilnavne og trusselsbeskeder ikke er gjort søgbare, vanskeliggjort identifikation af sammenhængen i sager. Dette er nærmere beskrevet nedenfor under punkt 4.2.

Det bemærkes i øvrigt, at Nordsjællands Politi i den pågældende periode havde allokeret ressourcer til en meget omfattende sag om distribution af børnepornografisk materiale, der omfattede samtlige politikredse (den såkaldte "Umbrella-sag"). Størsteparten af Umbrella-sagerne var forankret i Nordsjællands Politi, der bl.a. sammen med NC3 varetog koordinationen af sagskomplekset.

4.2. Syd- og Sønderjyllands Politis vurdering af efterforskningen

Rigspolitiet har anmodet Syd- og Sønderjyllands Politi om at vurdere politiets efterforskningsmæssige håndtering af sagerne, herunder eventuelle udfordringer i forbindelse med efterforskningen. På den baggrund er der i det følgende redegjort for politikredsens vurdering af forskellige aspekter af efterforskningen:

4.2.1. Registrering af anmeldelsen

Syd- og Sønderjyllands Politi har foretaget en gennemgang af alle anmeldelser i sagen for at vurdere, hvilken viden politiet har haft om sagerne på anmeldelsestidspunktet. Politikredsen har på den baggrund konstateret, at i en række forhold havde politiet viden om sagernes gerningsindhold på anmeldelsestidspunktet. En

stor del af disse forhold er ved indgivelsen af anmeldelsen blevet journaliseret forkert. Eksempelvis er sager journaliseret som afpresning efter straffelovens § 281 eller uberettiget videregivelse af billeder efter straffelovens § 264 d, selvom gerningsindholdet, som det blev oplyst ved anmeldelsen, retteligt var ulovlig tvang, blufærdighedskrænkelse eller andet seksuelt forhold ved ulovlig tvang.

Det er Syd- og Sønderjyllands Politis vurdering, at den fejlagtige journalisering primært skyldes ukendskab til anvendelsesområdet for bestemmelser som f.eks. afpresning efter straffelovens § 281, der er en økonomisk forbrydelse, og digital sexkrænkelse efter straffelovens § 264 d, der henhører under straffelovens bestemmelser om freds- og æreskrænkelser. Det er politikredsens vurdering, at det ikke kan udelukkes, at der også kan være tale om ukendskab og/eller uklarhed om, at en forbrydelse, hvor den forurettede tvinges til at gøre noget ved sig selv via internettet, kan være et andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 225.

Herudover har Syd- og Sønderjyllands Politi identificeret en række strafbare forhold, hvor registreringen af forholdene på anmeldelsestidspunktet kunne have omfattet grovere kriminalitet, hvis politikredsene havde haft flere oplysninger, der ikke var til stede på anmeldelsestidspunktet, jf. nærmere herom under punkt 4.2.3.

Det er politikredsens vurdering, at en indledende forkert journalisering kan have haft den konsekvens, at nogle sager i første omgang er blevet prioriteret forkert af politiet, jf. i øvrigt punkt 4.2.3 nedenfor. Herudover kan en uensartet anvendelse af journalkoder også have været en hindring i at finde sammenhæng mellem de anmeldte sager, jf. i øvrigt punkt 4.2.2.

4.2.2. Registrering af oplysninger i politiets systemer

I en række af sagerne har politiet i forbindelse med anmeldelsen modtaget bilag fra de forurettede, eksempelvis skærbilleder af korrespondance med gerningsmanden. Selv om f.eks. enslydende trusselsbeskeder og profilnavne ikke i sig selv beviser, at der er tale om samme gerningsmand, kan det være oplysninger, som danner grundlag for at sammenkæde sager. Syd- og Sønderjyllands Politi har på den baggrund gennemgået sagerne for at afdække, om der på anmeldelsestidspunktet eller tidligt i sagsforløbet var oplysninger i sagerne, som kunne anvendes til en mulig sammenkædning af sager.

Politikredsen har konstateret, at langt de fleste, anmeldte forhold indeholdt oplysninger om, hvilket profilnavn gerningsmanden havde på Snapchat og/eller Yubo. Gennemgangen af sagerne har vist, at profilnavnene i mange tilfælde var søgbare, men der er imidlertid tale om, at gerningsmanden har benyttet sig af en lang række forskellige profilnavne, hvoraf visse kun er kendt i ét eller få forhold, og i mange tilfælde er der anvendt ret almindelige danske navne. Hvis en efterforsker har søgt på et bestemt profilnavn, har pågældende derfor – såfremt profilnavnet var gjort søgbart – alene haft mulighed for finde eventuelle sager, hvor samme profilnavn indgik.

Syd- og Sønderjyllands Politi har herudover konstateret, at ordlyden af de trusselsbeskeder, som gerningsmanden har anvendt, udviklede sig hen over gerningsperioden, så at ordlyden i slutningen af gerningsperioden var stort set enslydende. I

maj 2017 indgik der dele af vendinger, som senere blev til en enslydende trusselsbesked. Omkring april 2018 var der eksempler på, at trusselsbeskeden var tæt på den endelige form, selvom der forekom afvigelser. Politikredsens gennemgang af sagerne viser, at trusselsbeskedens ordlyd kun i meget få sager var blevet gjort søgbar.

Det er Syd- og Sønderjyllands Politis vurdering, at den manglende søgbarhed af visse oplysninger i sagerne har vanskeliggjort fremsøgningen og sammenkædnin-gen af sager i særdeleshed på tværs af politikredsene.

Rigspolitiet skal i den forbindelse bemærke, at indførslen af it-applikationerne Fin-der og POL-INTEL i andet halvår af 2017 har givet politiet bedre muligheder for at forbinde sager, men det er en forudsætning for anvendelse af dette værktøj, at data er registreret digitalt. Det skal hertil bemærkes, at det i 2018 blev muligt i POLSAS i skærmbilledet vedrørende anmeldelse at anføre yderlige information til anmeldelsen, herunder virtuel identitet (bruger- og profilnavne), e-mail- og hjem-mesideadresser samt IP-adresser. Det er således muligt at strukturere data i dette skærmbillede med henblik på senere fremsøgning af oplysningerne.

4.2.3. Afhøringer

Syd- og Sønderjyllands Politi har oplyst, at i en række af de anmeldte forhold var der indledningsvist enten ikke foretaget afhøring af den forurettede, eller afhørin-gen var overfladisk. Politikredsens gennemgang har endvidere vist, at afhøring af forurettede i flere tilfælde er foretaget flere måneder efter anmeldelsen.

Politikredsen har identificeret en række strafbare forhold, hvor forholdene kunne være skærpet til fuldbyrdede forhold eller andet seksuelt forhold ved ulovlig tvang på baggrund af oplysninger, der ikke var til stede på anmeldelsestidspunktet. Syd- og Sønderjyllands Politi kan konstatere, at i de fleste af disse sager kom der yderligere og mere detaljerede oplysninger frem ved efterfølgende afhøring af de foru-rettede. Det er politikredsens opfattelse, at flere forurettede måske på grund af skam eller lignende ikke har fortalt alt, hvad der er foregået, hverken i forbindelse med anmeldelsen eller senere i efterforskningen.

Politikredsen vurderer, at omfanget og karakteren af politiets afhøringer af de for-urettede har haft betydning for politiets prioritering og efterforskning, herunder mu-ligheden for at forbinde sagerne med hinanden.

4.2.4. Oplysninger fra internetudbydere

Syd- og Sønderjyllands Politi peger på, at der i sagen har været efterforsknings-mæssige udfordringer med at tilvejebringe oplysninger om de digitale spor. Det kan således tage lang tid at modtage oplysninger fra udlandet via en international retshjælpsanmodning, og tidsfaktoren kan betyde, at udbyderne ikke længere er i besiddelse af oplysningerne.

Disse udfordringer er i dag i et vist omfang afhjulpet af SPOC, jf. afsnit 5 nedenfor, idet det dog bemærkes, at anmeldelserne i den foreliggende sag er indgivet på et tidspunkt forud for etableringen af SPOC.

Dertil kommer, at en given IP-adresse kan have mange samtidige brugere, og identificering af en eksakt mistænkt kræver derfor et portnummer. Da de fleste sociale platforme ikke logger de portnumre, som er brugt fra IP-adressen, kan det vise sig, at oplysninger om IP-adressen ikke kan anvendes til at identificere den relevante bruger bag en IP-adresse. Dette skyldes, at der ofte er flere tusinde brugere, der samtidig kan anvende samme IP-adresse.

4.2.5. Omfanget af samarbejde mellem politikredse

Syd- og Sønderjyllands Politi er bekendt med enkelte mails mellem efterforskere fra flere forskellige politikredse. I disse mails deler efterforskerne oplysninger om bl.a. sager, der er fundet frem ved søgning på anvendte profilnavne, fremgangsmåden ved indhentelse af visse oplysninger fra Snapchat via NCMEC og fra Yubo samt forurettedes forklaringer.

Det er politikredsens vurdering, at der har været tale om en begrænset koordinering på tværs af kredsene forud for, at sagen blev forankret i Syd- og Sønderjyllands Politi. Det bemærkes i den sammenhæng, at der – henset til den manglende søgbarhed af visse oplysninger i POLSAS og den uensartede journalisering – ikke generelt er grundlag for at fastslå, at der tidligere, end den koordinerede efterforskning startede i Syd- og Sønderjyllands Politi, burde være sket en mere målrettet koordinering på tværs af politikredsene.

5. Nyere tiltag iværksat som led i indsatsen mod digitale krænkelser

5.1. Opdateret anmeldelsesportal på politi.dk

Den 1. april 2019 blev anmeldelsesportalen på politiets hjemmeside (politi.dk) opdateret, således at borgere ved brug af Nem-id kan anmelde specifikke overgreb såsom digitale sexkrænkelser, grooming, overgreb mod børn på nettet og sextortion. I forbindelse med anmeldelsen på politi.dk ledes anmelderen igennem forskellige menuer afhængig af anmeldelsens karakter. Hermed foretages der en strafferetlig relevant kvalificering af anmeldelsen, hvilket ikke var tilfældet ved den tidligere version af anmeldelsesportalen, hvor anmelderen med egne ord skulle formulere typen af overgreb.

Den opdaterede anmeldelsesportal har medført mere strukturerede og målrettede anmeldelser, der bl.a. bevirker, at NC3's efterfølgende oprettelse af en anmeldelse i POLSAS er mere fyldestgørende og mere søgbar i forhold til at udfinde lignende sager. Der ses dog fortsat anmeldelser via særligt politi.dk, der er sparsomt oplyst, hvilket bevirker at sagerne kan være svære at kategorisere, inden efterforskning indledes, herunder eventuel afhøring af anmelder.

5.2. SPOC

Den 1. november 2019 oprettede NC3 på baggrund af en særbevilling en ny enhed i centerets afsnit for Cyberrelaterede Seksualforbrydelser. Enheden kaldes SPOC, som står for "Single Point Of Contact" og skal sikre en professional og fokuseret indsats på området for digitale sexkrænkelser. Der er tale om en videreførelse og

udbygning af den bistand til politikredsene, som i årene op til etableringen af SPOC var blevet ydet af NC3.

SPOC visiterer alle indkomne anmeldelser på politi.dk vedrørende digitale sexkrænkelser, herunder anmeldelser om sextortion. SPOC bistår kredsene i forbindelse med efterforskninger om deling af seksuelt krænkende materiale på sociale medier mv. I den forbindelse identificerer og etablerer SPOC kontakt til de udenlandske internetplatforme med anmodning om f.eks. sikring af profiloplysninger, afindeksering³ mv. Denne assistanceordning er meget anvendt af politikredsene. I 2020 behandlede SPOC knap 1000 anmodninger fra politikredsene, og i 2021 frem til midten af juli havde SPOC behandlet over 750 anmodninger. Herudover har udenlandske internetplatforme tilkendegivet, at det er befordrende for samarbejdet med dansk politi, hvis al kommunikation til politimyndighederne i Danmark i konkrete sager kan ske via samme kanal.

SPOC er bemandet af en politiuddannet efterforsker, en civilt uddannet medarbejder med erfaring i Open Source Intelligence (OSINT) samt en administrativ medarbejder. Det er hensigten, at SPOC skal tilføres yderligere en administrativ medarbejder i tredje kvartal af 2021. Særligt sager om digitale sexkrænkelser, sextortion mv. er steget markant i disse år⁴. Det er derfor ikke muligt med den nuværende bemanding i SPOC at indlede efterforskning af alle anmeldte forhold, herunder kvalificering og eventuel sammenkædning af sager.

5.3. Vejledning om politiets behandling af sager om digitale sexkrænkelser

På baggrund af Umbrella-sagen udsendte Rigspolitiet 1. november 2019 en vejledning til politikredsene om politiets behandling af sager om digitale sexkrænkelser, det vil sige sager om deling eller offentliggørelse af nøgenbilleder eller videoer, herunder af seksuel karakter, uden samtykke fra den afbildede person.

Vejledningen fokuserer hovedsageligt på den indledende bevissikring, politikredsens øvrige centrale digitale efterforskningsskridt, og hvordan politiet skal vejlede og hjælpe forurettede med at få fjernet materiale af seksuelt krænkende karakter fra internettet og fra internetsøgemaskiner.

6. Kommende initiativer over for digitale krænkelser

6.1. Øget indsats mod it-relateret kriminalitet, herunder digitale krænkelser

I anledning af fleråsaftalen styrkes indsatsen mod bl.a. kompleks it-relateret kriminalitet ved etableringen af en ny national efterforskningsenhed. Efterforskningsenheden vil bl.a. bistå politikredsene i sager om kompleks it-relateret kriminalitet såsom digitale krænkelser.

³ Fjernelse af f.eks. digitalt seksuelt krænkende materiale fra internetsøgemaskiner såsom "Google", således at materialet ved nye søgninger ikke fremkommer som et søgeresultat.

⁴ F.eks. er antallet af sager om sextortion steget med ca. 50 % fra 2019 (333 anm.) til 2020 (497 anm.). Tallene er baseret på sager om ulovlig tvang og afpresning, der er registeret i POLSAS med søgenøglen 'sextortion'. Det bemærkes, at der kan være forskelle i politikredsenes registrerings- og opdateringspraksis.

Der vil i takt med uddannelsen af politibetjente via meroptaget i 2021 blive tilført flere politibetjente til enheden for at styrke indsatsen med at bekæmpe de kriminalitetsformer, som er særligt prioriteret. På grund af stigningen i sager, hvor der er sket deling/offentliggørelse af nøgenbilleder mv. uden den afbildede persons samtykke (digitale sexkrænkelser), vil NC3 allerede fra 2021 blive tilført 10 årsværk til håndtering af disse sager. Det bemærkes, at de pågældende årsværk således ikke nødvendigvis vil blive anvendt til forhold, som er omfattet af den aktuelle sag, som omhandler sextortion, der er karakteriseret ved, at gerningsmanden truer med at offentliggøre billeder eller videoer af forurettede, hvor forurettede optræder nøgen eller i en seksuel situation med henblik på at afpresse nye billeder, penge mv. af forurettede. I den forbindelse bemærkes det, at "sextortion" og "digitale sexkrænkelser" vedrører to forskellige forbrydelser, der begge er omfattet af det mere omfattende begreb "digitale krænkelser".

6.2. Digitale politipatruljer

Der skal endvidere i anledning af politiets flerårsaftale etableres en digital patruljeenhed i den kommende nationale efterforskningsenhed. Den digitale politipatrulje vil bl.a. kunne patruljere synligt i åbne grupper på sociale medier på internettet for at forebygge kriminalitet, som f.eks. digitale krænkelser, eller som led i en tryghedsskabende indsats. Den digitale betjent vil endvidere kunne fungere som en modererende og retningsgivende faktor, der kan forebygge krænkelser og hadfulde ytringer mod bestemte grupper og gribe ind, hvis der foregår lovovertrædelser.

Den digitale patruljeenhed giver muligheden for at fremme og målrette politiets tilstedeværelse på bl.a. sociale platforme, og enheden vil således kunne modvirke og forebygge, at unge begår eller bliver ofre for it-kriminalitet, herunder grooming, digitale sexkrænkelser og sextortion. Derudover vil den digitale patruljeenhed kunne bidrage til efterforskningen af allerede begået kriminalitet, hvor digitale spor via internettet har afgørende betydning.

7. anbefalinger

Som det fremgår ovenfor har der i politiet gennem de seneste år – og efter gerningsperioden i den konkrete sag – været et meget stort fokus på efterforskning af digitale krænkelser. Ud over de erfaringer, som politiet løbende har gjort sig gennem konkrete sager, er der inden for en kort årrække iværksat en række tiltag, som har forbedret politiets muligheder for at efterforske digitale krænkelser, herunder etableringen af SPOC, den opgraderede anmeldelsesportal og it-værktøjerne Finder og POL-INTEL. Herudover vil politiet på baggrund af flerårsaftalen yderligere få styrket sine efterforskningsmuligheder på området, herunder gennem digitale politipatruljer.

Det er derfor Rigspolitiets vurdering, at efterforskningen på området generelt er forbedret over de senere år, herunder i forhold til indhentelse af oplysninger fra sociale medier og systemtekniske forbedringer. Denne opfattelse underbygges også af efterforskningsforløbet i Syd- og Sønderjyllands Politi, som førte til, at gerningsmanden blev strafforfulgt i det pågældende omfang.

Det er Rigspolitiets vurdering, at udfordringerne i den konkrete sag navnlig kan tilskrives usikkerhed i forhold til den indledende kvalificering af de straffbare forhold, som anmeldelserne har vedrørt, samt manglende ressourcer i politikredsene til at efterforske sagerne. På grundlag af Syd- og Sønderjyllands Politis observationer er det endvidere tydeligt, at efterforskningen vanskeliggøres af manglende søgbarhed af oplysninger i sagerne, hvilket er en forudsætning for, at søgeværktøjer som POL-INTEL og Finder kan anvendes.

På den baggrund har Rigspolitiet indledt en dialog med politikredsene om iværksættelse af bl.a. følgende tiltag:

- Udfærdigelse af et actioncard om håndtering af anmeldelser om "sextortion". Actioncardet skal meget præcist redegøre for, hvilke indledende sagsskridt der skal foretages, herunder indledende kvalificering af sagen samt opdateringer i politiets systemer, således at oplysningerne er søgbare. Det er Rigspolitiets umiddelbare vurdering, at et sådant actioncard vil imødegå en eventuel usikkerhed om håndteringen af disse sager.
- Styrkelse af SPOC. I dag er SPOC bemanded med tre (snart fire) medarbejdere, men antallet af opgaver, som SPOC varetager er allerede steget markant og stiger fortsat, ligesom opgaverne er forskelligartede og vedrører en række forskellige sagskategorier. En øget bemanning af SPOC vil betyde, at der er flere ressourcer til at foretage både indledende efterforskningsskridt og koordinering i sager om sextortion og lignende omfattende sager om krænkelse udøvet via internettet.
- Rigspolitiet vil i samarbejde med andre myndigheder og organisationer vurdere, om der er behov for forebyggende indsatser, der styrker beskyttelsen af børn og unge mod sextortion og lignende overgreb på internettet. I den forbindelse kan det være relevant at afklare, om der i dag er tilstrækkeligt fokus på tiltag, der sikrer, at børn og unge, der på sociale medier udsættes for straffbare forhold, henvender sig til politiet, voksne i deres netværk eller hotlinjer og lignende rådgivende tilbud til børn og unge.

Når dialogen med politikredsene er afsluttet, vil nye tiltag snarest muligt blive drøftet i politiets koncernledelse med henblik på koncernledelsens stillingtagen til, om tiltagene vurderes at være dækkende i forhold til at imødegå politiets udfordringer med håndtering af sager om sextortion og andre overgreb på internettet. I den forbindelse vil politiets koncernledelse også forholde sig til, om der er behov for et egentligt formaliseret uddannelsesforløb inden for denne sagstype. Rigspolitiet vil orientere Justitsministeriet om udfaldet af drøftelserne i politiets koncernledelse, herunder om iværksættelsen af initiativer som følge af sagen. Derudover vil politiet drøfte sagsområdet i CPI Forum og relevante fagfora med henblik på at drage nytte af sagens læringspunkter samt sikre, at politiet – udover via de nye tekniske og organisatoriske forandringer, der er etableret siden denne sag – også ledelsesmæssigt og fagligt sørger for, at sager som disse bliver bedre løftet og koordineret i fremtiden.

